

سیاست‌های کلی علم و فناوری

حضرت آیت الله خامنه ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در اجرای بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی سیاست‌های کلی «علم و فناوری» را که پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام تعیین شده است، ابلاغ کردند .

متن سیاست‌های کلی علم و فناوری که به رؤسای قوای سه گانه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام ابلاغ شده، به این شرح است :

بسم الله الرحمن الرحيم

سیاست‌های کلی علم و فناوری (نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری)

- ۱- جهاد مستمر علمی با هدف کسب مرجعیت علمی و فناوری در جهان با تأکید بر :
 - ۱-۱ تولید علم و توسعه نوآوری و نظریه پردازی .
 - ۱-۲ ارتقاء جایگاه جهانی کشور در علم و فناوری و تبدیل ایران به قطب علمی و فناوری جهان اسلام .
 - ۱-۳ توسعه علوم پایه و تحقیقات بنیادی .
 - ۱-۴ تحول و ارتقاء علوم انسانی بویژه تعمیق شناخت معارف دینی و مبانی انقلاب اسلامی با: تقویت جایگاه و منزلت این علوم، جذب افراد مستعد و با انگیزه، اصلاح و بازنگری در متون، برنامه‌ها و روش‌های آموزشی و ارتقاء کمی و کیفی مراکز و فعالیت‌های پژوهشی مربوط .
 - ۱-۵ دستیابی به علوم و فناوری‌های پیشرفته با سیاستگذاری و برنامه ریزی ویژه .
- تولید علم منتج از انجام تحقیقات می باشد و برای انجام تحقیقات موثر در تولید علم پارامتر های زیر لازم است:

- ۱- داشتن ایده نو بر اساس دانش روز دنیا، یا داشتن ایده موثر بر اساس نیاز کشور در تحقیق با هدف تولید محصولات استراتژیک، که ایده خود در پی داشتن اطلاعات به روز از دستاورد های بین المللی و نیز آگاهی از اولویت های تحقیقات و فناوری کشور حاصل می شود که این امر نیز مستلزم دسترسی به مجلات و کتب مرجع جدید می باشد.
- ۲- انگیزه انجام تحقیق که ناشی از ارتقا منزلت محقق و در اختیار داشتن بودجه و حمایت های معنوی لازم می باشد.

لذا با در نظر داشتن موارد فوق راهکار های اجرایی ذیل پیشنهاد می گردد:

- الف) دسترسی اساتید، محققان و دانشجویان دکتر تخصصی و دانشگاه ها به منابع اطلاعاتی روز دنیا (کتب و مجلات کلیدی و مطرح در زمینه های مختلف علمی (مقالات منتشر شده)) گسترده تر و تسهیل یافته تر باشد. (پرداخت هزینه عضویت برای استفاده از مقالات مجلات توسط دانشگاه، در اختیار داشتن سرعت بالای اینترنت، کاهش محدوده فیلترینگ سایت ها برای اعضا فوق الذکر.)
- ب) با هدف افزایش سطح علمی اعضاء هیات علمی دانشگاه :

ب- ۱) برگزاری سخنرانی های علمی توسط اعضا هیات علمی دانشگاه حداقل سالانه یک جلسه دارای امتیازشرطی برای ارتقاء بوده و این امتیاز قابل جبران از طریق فعالیت های دیگر نباشد.

ب- ۲) برگزاری مرتب ژورنال کلاب در گروه های آموزشی دارای امتیاز برای ارتقا برای اساتید شرکت کننده از همان گروه (مجری ژورنال کلاب) باشد.

ج) با هدف افزایش سطح علمی دانشجویان :

ج- ۱) نمره قبولی پایان ترم برای دروس تئوری به جای ۱۰ برای تمام دروس ۱۲ تعریف شود.

ج- ۲) رزیدنت های آموزشی ملزم به انتشار یک مقاله گردآوری قبل از آزمون جامع مورد باشند و این موضوع شرط ضروری برای ثبت پروپوزال باشد.

د) شاخص های فارغ التحصیلی رزیدنت ها و دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و دکتری عمومی:

د- ۱) نوع پایاننامه (تحقیقاتی یا فناورانه) و تعداد مقالات خواسته شده بر اساس آن متناسب باشد و در مورد رزیدنت ها سختگیری و دقت نظر بیشتری در نظر گرفته شود.

و) طرح ها و پایاننامه های فناورانه برای تولید مواد لازم در تحقیقات از نظر مادی و معنوی حمایت شوند. (میزان امتیاز مورد مطالبه با توجه به میزان بودجه در اختیار متناسب با نوع و اهمیت طرح برای کشور باشد.)

۲- بهینه سازی عملکرد و ساختار نظام آموزشی و تحقیقاتی کشور به منظور دستیابی به اهداف سند چشم انداز و شکوفایی علمی با تأکید بر :

۲-۱ مدیریت دانش و پژوهش و انسجام بخشی در سیاستگذاری، برنامه ریزی و نظارت راهبردی در حوزه علم و فناوری و ارتقاء مستمر شاخص ها و روزآمدسازی نقشه جامع علمی کشور با توجه به تحولات علمی و فنی در منطقه و جهان .

۲-۲ اصلاح نظام پذیرش دانشجو و توجه ویژه به استعداد و علاقمندی دانشجویان در انتخاب رشته تحصیلی و افزایش ورود دانشجویان به دوره های تحصیلات تکمیلی .

۲-۳ ساماندهی و تقویت نظام های نظارت، ارزیابی، اعتبارسنجی و رتبه بندی در حوزه های علم و فناوری .

۲-۴ ساماندهی نظام ملی آمار و اطلاعات علمی، پژوهشی و فناوری جامع و کارآمد .

۲-۵ حمایت از تأسیس و توسعه شهرک ها و پارک های علم و فناوری .

۲-۶ توزیع عادلانه فرصت ها و امکانات تحصیل و تحقیق در آموزش عالی در سراسر کشور .

۲-۷ شناسایی نخبگان، پرورش استعداد های درخشان و حفظ و جذب سرمایه های انسانی .

۲-۸ افزایش بودجه تحقیق و پژوهش به حداقل ۴٪ تولید ناخالص داخلی تا پایان سال ۱۴۰۴ با تأکید بر مصرف بهینه منابع و ارتقاء بهره وری .

- الف) افزایش حمایت های مالی انجام گرفته از پروژه های تحقیقاتی دانشجویان نخبه به نسبت عموم دانشجویان.
- ب) برگزاری جلسات سخنرانی معرفی رشته ها در دانشگاه توسط اساتید دارای توانمندی های لازم برای دانش آموزان و دانش جویان مقاطع کارشناسی در طی دوره های منسجم در قالب کارگاه یا جشنواره (یا هر عنوان مناسب دیگر)
- ج) به منظور کاهش فاصله زمانی نگارش پروپوزال تا دریافت بودجه و تهیه امکانات لازم برای تحقیق که واقعا در عمل زمان زیادی اتلاف می شود، بودجه پژوهشی دانشکده ها بر اساس عملکرد قبلی و تعاریف مشخص در اختیار اعضای هیات علمی دانشکده قرار گیرد و در قبال آن برون ده مشخص مطالبه شود که این عملکرد تاثیر گذار در ارتقاء اعضا باشد.
- د) شاخص های گزینش اعضای هیات علمی دانشگاه و رزیدنت ها در طی مصاحبه و بررسی رزومه بازنگری شده و افراد توانمندتر از نظر داشتن اطلاعات به روز از دستاورد های بین المللی و نیز آگاهی از اولویت های تحقیقات و فناوری کشور و نیز داشتن افق و دیدگاه علمی باز بر اساس دانش روز دنیا انتخاب شوند.
- ه) حمایت از شرکت های دانش بنیان دارای برنامه تولید محصولات استراتژیک با ارائه فرم های بلاعوض

۳-حاکمیت مبانی، ارزش ها، اخلاق و موازین اسلامی در نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری و تحقق دانشگاه اسلامی با تأکید بر :

۳-۱۱-اهتمام به نظام تعلیم و تربیت اسلامی و اصل پرورش در کنار آموزش و پژوهش و ارتقاء سلامت روحی و معنوی دانش پژوهان و آگاهی ها و نشاط سیاسی آنان .

۳-۲-تربیت اساتید و دانشجویان مؤمن به اسلام، برخوردار از مکارم اخلاقی، عامل به احکام اسلامی، متعهد به انقلاب اسلامی و علاقمند به اعتلای کشور .

۳-۳-حفظ موازین اسلامی و ارزش های فرهنگی و اجتماعی در استفاده از علم و فناوری .

۴-تقویت عزم ملی و افزایش درک اجتماعی نسبت به اهمیت توسعه علم و فناوری :

۴-۱-تقویت و گسترش گفتمان تولید علم و جنبش نرم افزاری در کشور .

۴-۲ ارتقاء روحیه نشاط، امید، خودباوری، نوآوری نظام‌مند، شجاعت علمی و کار جمعی و وجدان کاری .
۴-۳ تشکیل کرسی‌های نظریه پردازی و تقویت فرهنگ کسب و کار دانش‌بنیان و تبادل آراء و تضارب افکار، آزاداندیشی علمی .

۴-۴ ارتقاء منزلت و بهبود معیشت استادان، محققان و دانش پژوهان و اشتغال دانش آموختگان .
۴-۵ احیاء تاریخ علمی و فرهنگی مسلمانان و ایران و الگوسازی از مفاخر و چهره‌های موفق عرصه علم و فناوری .
۴-۶ گسترش حمایت‌های هدفمند مادی و معنوی از نخبگان و نوآوران و فعالیت‌های عرصه علم و فناوری .

الف) اهمیت دادن و تبلیغ استفاده از تولید ملی در سطح جامعه

ب) اهمیت دادن به تولید محصولات با کیفیت قابل رقابت با نوع خلرجی با حمایت مالی و معنوی از تولید کنندگان

ج) برگزاری سخنرانی ها و دعوت از مدیران و بنیان گذاران موفق شرکت های معروف و مطرح بین المللی که از شرکت های نوپا دانش بنیان به شرکت های تجاری موفق تبدیل شده اند.

د) دعوت از اساتید شناخته شده دارای جوایز بین المللی نظیر جایزه نوبل و نیز اساتید شناخته شده و موثر در پیشرفت علم و فناوری در جهان، برای سخنرانی در دانشگاه ها

و) افزایش تعرفه حق التحقیق و حق التدریس اعضاء هیات علمی و مدرسین دانشگاه ها

ه) افزایش حق محرومیت از مطب اعضاء هیات علمی تمام وقت دانشگاه ها

و) فراهم آوردن امکانات فرهنگی و ورزشی مناسب ، کافی، و موثر برای فرزندان اعضاء هیات علمی و کارمندان دانشگاه ها در طول سال (مهد کودک، مدرسه، باشگاه، گردش علمی، و برنامه های فرهنگی و ...)

۵-۱ ایجاد تحول در ارتباط میان نظام آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با سایر بخش‌ها با تأکید بر :

۵-۱۱ افزایش سهم علم و فناوری در اقتصاد و درآمد ملی، ازدیاد توان ملی و ارتقاء کارآمدی .

۵-۲ حمایت مادی و معنوی از فرآیند تبدیل ایده به محصول و افزایش سهم تولید محصولات و خدمات مبتنی بر دانش پیشرفته و فناوری داخلی در تولید ناخالص داخلی با هدف دستیابی به سهم ۵۰ درصد .

۵-۳ تحکیم و تعمیق پیوند حوزه و دانشگاه و تقویت همکاری‌های مستمر راهبردی .

۵-۴ تنظیم رابطه متقابل تحصیل با اشتغال و متناسب سازی سطوح و رشته‌های تحصیلی با نقشه جامع علمی کشور و نیازهای تولید و اشتغال .

۵-۵ تعیین اولویت‌ها در آموزش و پژوهش با توجه به مزیت‌ها، ظرفیت‌ها و نیازهای کشور و الزامات نیل به جایگاه اول علمی و فناوری در منطقه .

۵-۶ حمایت از مالکیت فکری و معنوی و تکمیل زیرساخت‌ها و قوانین و مقررات مربوط .

۵-۷ افزایش نقش و مشارکت بخش‌های غیردولتی در حوزه علم و فناوری و ارتقاء سهم وقف و امور خیریه در این حوزه .

۵-۸ توسعه و تقویت شبکه‌های ارتباطات ملی و فراملی میان دانشگاه‌ها، مراکز علمی، دانشمندان و پژوهشگران و بنگاه‌های توسعه فناوری و نوآوری داخلی و خارجی و گسترش همکاری‌ها در سطوح دولتی و نهادهای مردمی با اولویت کشورهای اسلامی .

الف) حمایت مالی و معنوی از اعضای هیات علمی و غیر هیات علمی که موفق به صادرات محصول یا دانش فنی حاصل از تحقیقات خود شده‌اند، از طریق ارائه تسهیلات و معافیت‌های مالیاتی و گمرکی و نیز ارتقاء شغلی (هر دو متناسب با میزان ارزآوری)

ب) تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز صنعت توسط دانشگاه با تعامل بین صنعت و دانشگاه

ج) آشنایی اساتید و پژوهشگران با مبانی و قوانین مالکیت فکری و معنوی از طریق برگزاری کارگاه یا ارائه بسته‌های آموزشی در شسط دانشگاه

د) ملزم و آشنا بودن مجریان قانون به حمایت از شکایات اساتید و پژوهشگران دانشگاه در زمینه عدم رعایت مالکیت فکری و معنوی (داشتن دفتری برای رسیدگی به موارد شکایت اساتید و پژوهشگران در این زمینه در داخل دانشگاه و ارجاع آنها به مقامات قضایی، به منظور ایجاد احصای امنیت در خصوص مالکیت فکری و معنوی در پژوهشگران و اساتید

ه) آشنا ساختن خیرین با سیاست‌های علم و فناوری ابلاغ شده از طرف مقام معظم رهبری در طی یک جلسه و درخواست برای تشکیل جامعه خیرین علم و فناوری در کشور و استان‌ها

و) برگزاری جلسات مرتب و منسجم با اعضا کلیدی جامعه خیرین علم و فناوری و گزارش هزینه‌های انجام شده و نتایج به دست آمده به آنها و نیز ارائه چنین گزارش‌هایی در صدا و سیما جهت پر اهمیت جوه دادن جایگاه علم و فناوری و موضوع حمایت خیرین

ز) اختصاص جایزه فناوری برتر برای نفرات اول تا پنجا هم (تعدا زیاد نفرات به جهت تشویق به ارائه ایده‌های فناورانه و تبدیل آنها به محصول است)

ح) برقراری ارتباط علمی بین دانشگاه ها با دعوت از اساتید یا اعزام اساتید جهت سخنرانی یا گذراندن دوره های آموزشی کوتاه مدت تا ۳ ماه

ط) حمایت از گذراندن دوره های تکمیلی ۶ ماهه برای دانشجویان دکتری تخصصی و PhD

ی) برقراری ارتباط علمی و تبادل تجربیات مدیریتی بین مراکز رشد و پارک های علم و فناوری خارج از کشور

ک) ایجاد بنگاه ارزش گذاری دانش فنی، متشکل از صاحب نظران متخصص رشته مربوطه و افراد صاحب نظر و صاحب تجربه در صنعت و اقتصاد

۶- گسترش همکاری و تعامل فعال، سازنده و الهام بخش در حوزه علم و فناوری با سایر کشورها و مراکز علمی و فنی معتبر منطقه ای و جهانی بویژه جهان اسلام همراه با تحکیم استقلال کشور، با تأکید بر :

۶-۱ توسعه صنایع و خدمات مبتنی بر علوم و فناوری های جدید و حمایت از تولید و صادرات محصولات دانش بنیان و متکی بر فناوری های بومی بویژه در حوزه های دارای مزیت و ظرفیت، با اصلاح امر واردات و صادرات کشور .

۶-۲ اهتمام بر انتقال فناوری و کسب دانش طراحی و ساخت برای تولید محصولات در داخل کشور با استفاده از ظرفیت بازار ملی در مصرف کالاهای وارداتی .

۶-۳ استفاده از ظرفیت های علمی و فنی ایرانیان مقیم خارج و جذب متخصصان و محققان برجسته سایر کشورها بویژه کشورهای اسلامی حسب نیاز .

۶-۴ تبدیل ایران به مرکز ثبت مقالات علمی و جذب نتایج پژوهش های محققان، نخبگان علمی و نوآوران سایر کشورها بویژه جهان اسلام .

الف) شناسایی و دعوت از اساتید و دانشجویان دوره دکتری تخصصی و PhD مقیم خارج جهت ارائه سخنرانی های علمی و آشناسازی آنان با فرصت های شغلی و تحقیقاتی و حمایت های کشور در این زمینه

ب) دعوت از اساتید بین المللی شناخته شده در زمینه ای تخصصی مختلف جهت تدریس برای دانشجویان دوره

تخصصی و PhD

ج) حمایت از نشریات دانشگاهی با در نظر گرفتن نیروی کاری مشخص، و حمایت های لازم از اعضاء هیات مدیره نشریات

د) حمایت مالی تشویقی از نشریات علمی که ارتقاء در در طی سالهای فعالیت داشته اند.